

Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Юридичний факультет
Кафедра професійних та спеціальних правових дисциплін

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету
Стелла КЕЛЬБЯ/
29.08.2024 р.

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«Судова медицина та психіатрія»

Освітньо-професійна програма:	<u>Право</u>
Спеціальність:	<u>081 «Право»</u>
Галузь знань:	<u>08 «Право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>юридичний</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	<u>РУСНАК Леся Михайлівна, доцент кафедри професійних та спеціальних правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент</u>
Профайл викладача	<u>https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/faculty-of-law/departments-of-professional-and-special-legal-disciplines/#</u>
E-mail:	<u>rysnaklesya@gmail.com</u>
Консультації	<u>четвер з 10.00 до 16.00</u>

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Судова медицина та психіатрія» є вибірковою складовою навчального плану підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» в обсязі 120 годин, з яких для здобувачів денної форми навчання передбачено: лекцій – 22 год., практичних занять – 18 год., і самостійної роботи – 80 год.; та для здобувачів заочної форми навчання: лекцій – 6 год., практичних занять – 2 год., та самостійної роботи – 112 год. Навчальна дисципліна побудована відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS) і складається з 4 кредитів. Форма підсумкового контролю – залік.

Навчальна дисципліна «Судова медицина та психіатрія» спрямована на формування знань про нормативно-правові основи призначення та проведення судово-медичної та судово-психіатричної експертиз в Україні, оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для правильного і своєчасного призначення судово-медичної та судово-психіатричної експертиз, вірного формулювання їх мети, питань, предмету та об'єкту судово-медичної та судово-психіатричної експертиз, грамотного трактування їх висновків.

2. Мета і завдання дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» є основи судової медицини та основи судової психіатрії.

Метою навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» є формування у здобувачів теоретичних знань щодо загальних положень судової медицини та психіатрії, методів огляду місця події, дослідження трупів, живих осіб, речових доказів і проведення судово-медичної та судово-психіатричної експертиз в Україні.

Основними *цілями (завданнями)* навчальної дисципліни є:

- основні поняття, завдання і значення судової медицини та психіатрії;
- історію розвитку судової медицини та психіатрії;
- підзаконні нормативні акти;
- структуру судово-медичної експертизи та психіатрії в Україні;
- особливості проведення експертизи внаслідок травмування осіб;
- процесуальні основи призначення та проведення судово-медичних та судово-психіатричних експертиз.

Результати навчання за дисципліною. Після проходження курсу здобувачі будуть

знати: освітні та професійні вимоги до суб'єктів, які здійснюють судово-експертну діяльність; права, обов'язки та відповідальність судового експерта; положення діючого законодавства про судово-медичну та судово-психіатричну експертизи; основи судово-медичної травматології; порядок призначення та проведення судово-психіатричної експертизи в кримінальному та цивільному процесах; підстави для призначення судово-психіатричної експертизи; критерії осудності, неосудності; вимоги щодо оформлення висновку експертиз;

вміти: визначати підстави для призначення судово-психіатричної та судово-медичної експертиз; формулювати питання до експертів в залежності від об'єкту та виду експертиз; визначати ступень тяжкості тілесних ушкоджень; збирати медичну та додаткову інформацію і документацію для призначення судово-психіатричної експертизи; професійно та грамотно трактувати висновки судово-психіатричної експертизи.

3. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із курсу – «Конституційне право», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Цивільне право», «Медичне право та охорона здоров'я». Синхронний, паралельний зв'язок може бути з такими навчальними дисциплінами, як: «Теорія держави і права». «Історія держави і права зарубіжних країн».

4. Компетентності та результати навчання

Під час вивчення дисципліни, відповідно до освітньо-професійної програми, формуються наступні:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати у команді.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення і діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, зокрема з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Отримуються наступні програмні результати навчання (РН):

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (теми 1-10).

РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (теми 1-10).

РН 12. Донести до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (теми 1-10).

РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (теми 1-10).

РН 20 Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (теми 1-10).

5. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Судова медицина

7 семестр

Тема 1. Загальні положення судової медицини та організаційно-правові основи судово-медичної експертизи.

Тема 2. Загальні питання судово-медичної танатології.

Тема 3. Судово-медична травматологія. Механічна асфіксія.

Тема 4. Судово-медична експертиза живих осіб.

Тема 5. Судово-медична експертиза речових доказів біологічного походження.

Змістовий модуль II. Судова психіатрія

7 семестр

Тема 6. Правові та організаційні питання судової психіатрії.

Тема 7. Судово-психіатрична експертиза у кримінальному та цивільному процесі.

Тема 8. Судово-психіатрична експертиза осіб з хронічними психічними захворюваннями.

Тема 9. Судово-психіатрична експертиза: симуляція психічних розладів та захворювань.

Тема 10. Судово-медична експертиза вогнепальних ушкоджень та вибухових травм.

При викладанні тем використовуються інформаційні технології навчання: презентації та робота з електронними ресурсами.

При підготовці до занять та виконанні самостійної роботи здобувачу рекомендується використовувати Робочу програму з навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» та Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія».

6. Система контролю та оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ;
- метод мозкового штурму;
- кейс-технології.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;

- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять та самостійної роботи впродовж семестру за накопичувальною сумою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати тематичного тестування), а також бали за підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за період теоретичного навчання студентів на останньому за розкладом занятті. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Шкала оцінювання: національна та ECTS

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	Відмінно
82-89	B	Добре	Добре
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	Незадовільно
1-34	F		

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Судова медицина та психіатрія» 7-й семестр Залік:

Поточний контроль (максимальна кількість балів)		Загальна максимальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Здобувач повинен ознайомитися і дотримуватися Положення про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет», яке міститься у вільному доступі на офіційному сайті університету. Здобувач повинен виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт та екзаменів заборонені. Користування мобільними пристроями допускається лише з дозволу викладача під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Використання можливостей штучного інтелекту може мати місце в обмеженому ряді випадків, у кожному разі із погодженням з викладачем.

Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
7. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
9. Про екстрену медичну допомогу: Закон України від 05.07.2012. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5081-17>
10. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
11. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
12. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>

13. Про лікарські засоби: Закон України від 04.04.1996. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80/print1360005360446510>
14. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
15. Про психіатричну допомогу: Закон України Вісник Верховної Ради, 2000, № 1489 – III від 22.02. 2000, № 19, с.143.
16. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995 року № 6 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95#Text>
17. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 року № 8 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>
18. Порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції: Затверджений наказом МВС України, Міністерства охорони здоров'я України від 06.07.2016 р. № 612/679. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1051-16>.
19. Про Уповноваженого Верховного Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>
20. Етичний кодекс лікаря України, прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27.09.2009: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text>

Основний

1. Білецький Є.М., Білецька Г.А. Судова медицина та судова психіатрія. Навчальний посібник. – К.: Одісей, 2008. – 200 с.
2. Воробійова Н.О. Правове регулювання психіатричної допомоги: Навчальний посібник для вузів. – К.: Юстініан, 2010. – 208 с.
3. Жабокрицький С.В., Чуприков А.П. Судова психіатрія. – К.: МАУП, 2014. – 432 с.
4. Завальнюк А.Х. Судова медицина: Курс лекцій. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2014. – 648 с.
5. Клименко Н.І. Загальна теорія судової експертології: монографія. – Тернопіль: вид-во «Крок», 2018. – 262 с.
6. Колесник В.А. Судова психіатрія. Курс лекцій. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 221 с.
7. Лісовий А.С., Голубович Л.Л. Судова медицина: Підручник. – К.: Атіка, 2008. – 483 с.
8. Процесуальні, організаційні та етичні основи судово-медичної експертизи в Україні: навчально- методичний посібник / М.В. Банчук, В.В. Войченко, Г.А. Зарицький, О.Ю. Петрошак. – К., 2015. – 243 с.
9. Судово-психіатрична оцінка психічних розладів в осіб з онкологічною патологією у цивільному процесі (методичний посібник): д.мед.н. О.А. Ревенок, к.мед.н. О.П. Олійник, С.С. Шум, Київ., 2011
10. Бойко С.О. Судово-медична експертиза визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.– Ужгород, 2003. – 225 с.
11. Досудове розслідування в кримінальних провадженнях щодо застосування примусових заходів медичного характеру : метод. рек. / [Чернявський С. С., Вознюк А. А., Патик А. А. та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 48 с.
12. Первинний огляд трупа на місці його виявлення / Бачинський В.Т., Кулик О.Ф., Савка І.Г., Ванчулак О.Я. – Чернівці, 2010. – 212 с.
13. Судово-медичне визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень потерпілих, звинувачених та інших осіб [Текст] : метод. вказівки до практичного заняття на основі компетентнісного підходу / [Михайличенко Б.В., Ергард Н.М.]. – К.: УкрДГРІ, 2016. – 24 с.
14. Халмурадов Б.Д., Швачко О.Г. Судова психіатрія: основні терміни та поняття: Навч.

Додатковий

15. Судова медицина: підручник / В. Д. Мішалов та ін. ; за заг. ред. В. Д. Мішалова – Чернівці: Місто, 2018. – 574 с.
16. Судова медицина: підручник: в 2 кн. Кн. 1.: Судова медицина. / Б. В. Михайличенко та ін.; за заг. ред. Б. В. Михайличенка. – 5-ге вид. – Київ : ВСВ «Медицина», 2018. – 448 с.
17. Судова медицина: підручник: в 2 кн. Кн. 2.: Медичне законодавство України. / М. В. Банчук та ін.; за заг. ред. В. Ф. Москаленка та Б. В. Михайличенка. – 5-ге вид. – Київ: ВСВ «Медицина», 2018. – 496 с.
17. Медичне право: підручник / С. О. Болдіжар та ін.; за заг.ред. С. Б. Булецки, М. В. Менджул. – Ужгород, 2021. – 720 с.
18. Forensic Medicine: textbook / В.В. Mykhailychenko, А.М. Biliakov, I.G. Savka. - 3rd edition. – Вид-во: «Медицина». – 2022, 3-є стереотипне видання. – 224 с
19. Руснак Л.М. Адміністративно-правове забезпечення права на охорону здоров'я в Україні. – Х.: Грінь Д.С. 2017. 186 с.
17. Руснак Л.М. Правові інститути в умовах світових процесів глобалізації: проблеми та перспективи розвитку : Колективна монографія / за ред. О. М. Селезньової. Чернівці: Місто, 2022 р. 254 с. (§ 3.1; § 3.2; § 3.3; § 3.4) (авт. аркушу 61 - 93с.).
18. Руснак Л.М. Складові права громадян України на охорону здоров'я в аспекті національного законодавства. Науково-методичний журнал «Право та педагогіка». – 2022. – Випуск № 10. – С. 29-34.
19. Руснак Л.М. Проблеми реалізації права на охорону здоров'я населення в Україні в умовах воєнного стану. Матеріали студентської науково-практичної конференції юридичного факультету ПВНЗ «Буковинський університет». Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід. м. Чернівці травень 2022 року.
20. Руснак Л.М. «Порушення прав та свобод людини і громадянина під час воєнного стану». Матеріали міжнародної наукової конференції «Порушуючи межі: дослідження правових імперативів права та державного управління в цифрову добу», яка відбулася на базі Сучавського університету імені Штефана Чел Марє (м.Сучава, Румунія). (15-16 червня 2023 року).
21. Руснак Л.М. «Права людини у сфері медичної діяльності в Україні: проблеми та перспективи». Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання юридичної науки в дослідження молодих вчених» м. Київ, 18 травня 2023 року.
22. Руснак Л.М. «Співвідношення права на охорону здоров'я та права на житло в медичній та правоохоронній практиці в умовах пандемії Covid-19» 2023.- Наукометрична база Scopus. Georgian Medical News № 7(340) 2023. Р 1-7.
23. Руснак Л.М., Теремецький В.І. «Правова природа та особливості надання медичних послуг профільними трудовими кадрами: вектор української доктрини». Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. ISSN 2786-9156. 2024. Вип. 1 (105). С. 241–253.

Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. Сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). URL: <https://www.who.int/ru>.
2. British Medical Association (BMA) URL: <https://www.bma.org.uk>.
3. Матеріали сайту Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Матеріали сайту Міністерства охорони здоров'я України. URL: <http://moz.gov.ua/>

5. Матеріали сайту Національної служби здоров'я України. URL: <http://nszu.gov.ua/>
6. MIX learning «Судова медицина. Медичне право України 2023-2024»
<https://mix.sumdu.edu.ua/textbooks/58572/index.html>
7. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
8. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
9. Кримінальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
10. Кримінальний процесуальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>